

godkov izžareva avtorjev svetovni nazor, odnosno njegovo ideologijo, ki je bila — kakor ves pojav »Borisa Godunova« — nova, lahko bi rekli, revolucionarna, čeprav v tisti dobi do vseh podrobnosti tega niso ugotovili, ker ga niso razumeli.¹⁵

Zgodovinar Karamzin vidi v Borisovi tragediji božjo kazen, ker je Boris poteptal nasledstvene pravice ruskih carjev in se sam polastil prestola. Boris je bil kot car v glavnem zastopnik srednjega plemstva, kateremu je pripadal sam, in trgovcev, ki so po njem skušali priti do političnega vpliva. Zoper njega je nastopil Griška, pobegli menih Otrepjev, ki se je izdajal za carjeviča. Boris je naslednika prestola sicer dal ubiti, toda nastala je legenda, da je ostal carjevič živ. Legenda je bila tako močna, da jo je Griška Otrepjev izkoristil in skušal priti do oblasti. To se mu je do neke mere tudi posrečilo, ker so nezadovoljneži, predvsem bojari, ki jih je Boris zapostavljal, potrebovali človeka, ki bi ga lahko postavili zoper Borisa Godunova. Karamzin je sicer prvi ruski zgodovinar, ki je začel z zgodovinopisjem kot znanostjo, ker do takrat prav za prav sploh niso ločili zgodovinskih obdobj drugače kakor po carjih, toda do globlje sociološke analize razmer se ni povzpel in se tudi ni mogel povzpeti. Zato rešuje razne konflikte z božjo previdnostjo.¹⁶ (Konec prihodnjich)

¹⁵ Poleg Karamzina se je poslužil Puškin še drugih zgodovinskih virov: starih kronik, poročil sodobnikov itd. Iz »Zgodovine« kn. Ščerbatova je n. pr. vzel epizodo z Dimitrijevim konjem; spet drugi vir mu je dal karakteristiko Marine («Kratkaja povest o samozvancah»), ki je bila »ošabna, zvita in predrzna deklina«. O vlogi Karamzinove »Zgodovine« pri Puškinovem ustvarjanju »Borisa Godunova« je napisal med drugimi zanimivo študijo E. F. Šmurlo, ki je izšla 1929. l. v Pragi v »Puškinovem zborniku«. Zbornik je izdal Ruski institut v Pragi.

¹⁶ Da pojavi lažnih oseb niso tako legendarni, da bi ne mogli ostati brez vplivov in posledic, kakor je bilo to z Griškom Otrepjevim, nam je po vojni primer Hary Domela, ki se je precej časa izdajal v Nemčiji za princa. Mnogi ljudje so mu nasedli in kdo ve, kam bi se stvar politično še zasukala, če ga ne bi po naključju zgodaj razkrinkali. V osnovi so vsi taki pojavi »kōpenikijade«.

IZ PUŠKINOVIH EPIGRAMOV

PREVEDEL MILE KLOPČIČ

(1824)

Ondan povedali so carju zadnjo vest,
da rabelj puntarskega Riega je obesil.
»No, to me veseli,« dejal lizun je zvest,
»spet svet se enega je lopova otresel.«
Vsi so utihnili, povesili oči,
vse je zmedeno, vse molči in v tla strmi. —
Že res, da bil je Riego pred cesarjem kriv,
priznam — a rabelj mu zato je vrat zavil.
Se boste slepi, nagli jezi prepustili

in žrtev rablja še po smrti sramotili?
Saj niti car ni maral takega slugaštva,
zato molče sprejel je laskanje vladar.
Podrepni vi lizuni! — várujte vsekdar
še v podlosti si videz vsaj plemenitaštva.

Prevajalčeva opomba: Ko je prišla v Peterburg novica, da so v Madridu — 7. novembra 1823 — obesili upornega generala Riega y Nuñeza, je vzkliknil grof Voroncov carju: »Quelle heureuse nouvelle, Sire! — Kako vesela novica, Veličanstvo!«

(O prijatelju in pesniku Klitu) (1816)

Naš rajnki Klit ne pride v rajsko večnost,
preveč si grehov je na vest nagrabil.
Naj bog tako pozabi mu pregrešnost,
kot je njegove verze svet pozabil.

(22. I. 1822.) (1820)

Reva ona, bôgat ti, pred oltar čim prej oba. Njej bogastvo pristoji, tebi pa rožička dva.	Začni s pisanjem trapoglavim, nabij z neumnostjo peresa, in stavim: skozi tesno to cenzuro boš smuknil kot nekoč v nebesa.
--	---

(Nikolaju I.) (1826)

Komaj je car postal,
že se o njem raznaša hvala:
pri priči je sto dvajset jih v Sibirijo poslal,
a pet jih je obesil na vešala.

(1816)

»No, kaj je novega?« — Nič, nič! — »Tako?
Ne veš, kedaj in kje? Pa je resnica?«
Ah, bratec, pusti me! Jaz vem le to,
da si bedak — a to ni več novica!

(1821)

Tako bilo je in bo pač ostalo,
od nekdanj že se svet tako vrti:
učenih je na kupe, pametnih je malo,
in znancev — brez števila, a prijatelja? Ga ni!

RAZVOJNE POTI PUŠKINOVEGA GENIJA

VL. FRANCEV

Ugašajoči žarki sijajne dobe Katarine Velike so z žarkim bleskom ožarili presenetljivi razmah našega kulturnega razvoja in odkrili začudenemu zapadu davno vzraslo novo silo v evropskem ravnotežju v vsem njenem blišču. Politična moč je v doslej neznani meri utrdila pomen Rusije v evropskem sistemu in ob koncu veka dokončala delo, ki ga je bil nedavno začel genij Petra Velikega. Kulturni napredek države, ki je bila komaj vstopila v ta sistem, zlasti pa visoki